

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1 Titlul proiectului de act normativ :

LEGEA ARHIVELOR

Secțiunea a 2-a Motivul emiterii actului normativ

1. Descrierea situației
actuale

În România, instituția abilitată să coordoneze la nivel național această activitatea în domeniul arhivistic este instituția Arhivelor Naționale.

Protejarea documentelor aparținând statului român, a izvoarelor istorice privind teritoriul României constituie o componentă majoră a politicii unui stat.

Legea 16/1996, cu modificările și completările ulterioare, a reprezentat, în momentul adoptării ei, o încercare de adaptare a practicii arhivistice la realitățile unei societăți democratice, cu realități economico-sociale extrem de dinamice.

Din acest punct de vedere, Legea 16/1996 cu modificările și completările ulterioare a reprezentat un prim progres pe calea modernizării funcționale, pe principii democratice, a activității de protejare a arhivelor românești, în sensul reglementării statutului juridic al arhivelor provenind de la fostele întreprinderi și instituții socialiste, creării unui cadru juridic incipient pentru constituirea și gestionarea arhivelor private și, într-o mai mică măsură, asigurării unui acces echitabil la informație.

Transformările socio-economice petrecute în societatea românească în perioada 1996-2007, contextul creat de necesitatea integrării practicii arhivistice românești în cadrul general al practicii arhivistice din Uniunea Europeană, precum și interesul crescând al societății românești față de lărgirea accesului public la informație au determinat perimarea actualului cadru legislativ de funcționare a sistemului arhivistic românesc. Se impune, în consecință, adoptarea unui nou cadru de reglementare a tuturor activităților și a practicilor arhivistice din România, deoarece Legea nr.16/1996, cu modificările și completările ulterioare :

1) nu asigură aplicarea măsurilor complexe de administrare și de protecție specială a Fondului Arhivistic Național în interesul public al cetățenilor;

2) nu oferă instituției Arhivelor Naționale ale României, în calitate de administrator unic al Fondului Arhivistic Național, cadrul juridico-legislativ adecvat pentru includerea arhivelor și a documentelor de

valoare istorică în Fondul Arhivistic Național, pentru constituirea unei evidențe riguroase a acestora, pentru păstrarea și utilizarea lor, precum și pentru administrarea documentelor deținute în depozitele proprii;

3) nu permite elaborarea, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare referitoare la diverse domenii de activitate; a unor norme și metodologii moderne de lucru pentru organizarea și desfășurarea întregii activități arhivistice, inclusiv pentru includerea documentelor cu valoare istorică în Fondul Arhivistic Național;

4) nu constituie baza juridică și instrumentul eficient prin care Arhivele Naționale ale României să poată prelua de la creatorii și deținătorii de arhive documentele care fac parte din Fondul Arhivistic Național, în condițiile și la termenele prevăzute de lege;

5) nu facilitează posibilitatea constituirii și dezvoltării unei bănci de date a Arhivelor Naționale ale României și informatizarea activităților arhivistice;

6) nu contribuie la integrarea teoriei și practicii arhivistice naționale în cadrul general funcțional al teoriei și al practicii arhivistice din Uniunea Europeană;

7) nu reflectă transformările socio-economice din societatea românească din ultimii 10 ani și nu este conformă cu modificările legislative intervenite într-o serie de domenii ale vieții social-economice și culturale;

8) nu garantează proprietatea privată asupra arhivelor;

9) nu asigură aplicarea în domeniul arhivelor a legislației în vigoare privind garantarea drepturilor individuale și a libertăților cetățenilor, interesul public pentru documentele de arhivă, accesul liber la documente, protecția informațiilor clasificate, Patrimoniul Cultural Național, arhivele electronice s.a.;

10) nu oferă soluții adecvate pentru recrutarea unui personal de specialitate competent în domeniul arhivelor și pentru atestarea și perfecționarea personalului de specialitate din instituțiile deținătoare de arhive publice.

La elaborarea prezentului proiect au fost avute în vedere desființarea, reorganizarea sau apariția de noi instituții creatoare de documente, unele tendințe de abandonare a fondurilor de documente cu valoare istorică sau de înstrăinare ilicită a acestora de către creatori, dezvoltarea unei „piețe libere a arhivelor”, apariția unor societăți cu activitate specifică derulată în domeniul arhivelor, generalizarea treptată a documentului electronic.

2. Schimbări preconizate

Proiectul de față valorifică atât experiența specialiștilor români în domeniu, cât și legislația specifică a unor state din Uniunea Europeană și din mediul arhivistic internațional, ale căror modele juridice și tendințe generale de evoluție prezintă compatibilități și similitudini cu practica arhivistică din România și cu necesitățile societății românești.

Pentru prima dată după cel de-al doilea război mondial, proiectul de lege privește arhivele ca pe un *bun*, proprietatea asupra acestuia urmând să se supună atât prezentei legi, în sensul protejării, dar și legilor civile, în general. Prin urmare, la baza raporturilor între Arhivele Naționale și alți proprietari sau deținători de documente stă respectul față de proprietate. Efectele pozitive ale acestei perspective sunt multiple:

–Arhivele Naționale au rol de reglementare, consultanță și control al activității de creare și gestionare a arhivelor publice. În condițiile legii și în numele Statului Român, Arhivele Naționale preiau arhivele de la creatori, asigurând astfel custodia proprietății publice în domeniul arhivistic.

–Conceptul general de „Fond Arhivistic Național”, ca sumă a documentelor cu valoare istorică ce urmau a fi preluate de Arhivele Naționale, indiferent de forma de proprietate, a fost înlocuit de conceptul de Patrimoniu Arhivistic Național, în care vor fi incluse (clasate) doar arhivele și documentele cu valoare arhivistică, fără însă ca forma de proprietate să sufere modificări în urma clasării.

–În scopul protejării valorilor documentare deținute, Statul Român sprijină proprietarii de arhive și documente private ce prezintă valoare arhivistică, abilitând Arhivele Naționale să acorde consultanță gratuită proprietarilor de arhive și documente private clasate în PAN.

Din punctul de vedere al *practicii profesionale*, proiectul de lege marchează consacrarea unei mai mari libertăți metodologice la nivelul creatorilor de arhive. Este lăsată în sarcina acestora alegerea celor mai potrivite practici pentru crearea și gestionarea documentelor proprii, Arhivele Naționale supraveghind, în cazul organizațiilor publice, întocmirea și respectarea procedurilor care consacră aceste practici.

Proiectul de lege deschide posibilitatea organizațiilor private să desfășoare activități de depozitare sau prelucrare de arhivă, Arhivele Naționale având rol de autorizare a acestor activități.

Unul din scopurile principale care a stat la baza elaborării acestui proiect de lege privind arhivele a fost acela al asigurării *accesului* publicului la documentele de arhivă. Accesul la documentele păstrate în Arhivele Naționale sau oricare arhive publice este un drept garantat indiferent de cetățenie, naționalitate, religie. În consecință, facilitarea accesului cetățenilor la aceste documente, prin simplificarea procedurilor și prin înlăturarea oricărui abuz datorat subiectivității individuale a funcționarilor publici sau disfuncționalităților instituționale, constituie un deziderat fundamental, pe care prezenta lege îl satisface, prin alinierea la normele internaționale și, în mod special, la recomandările Uniunii Europene.

În scopul evitării unui monopol instituțional și pentru elaborarea unei politici arhivistice coerente pe plan național, proiectul de lege propune înființarea Consiliului Național al Arhivelor, compus din reprezentanți ai principalelor ministere sau structuri administrative creatoare de arhive. Acest Consiliu are rolul de a elabora Strategia Națională în domeniul arhivistic.

Înlocuirea conceptului de Fond Arhivistic Național cu acela de Patrimoniul Arhivistic Național și definirea competențelor Arhivelor Naționale în raport cu delimitarea ariei arhivelor de interes public presupun, de asemenea, și o redimensionare a atribuțiilor structurilor teritoriale ale Arhivelor Naționale, astfel încât să se asigure întărirea capacității instituționale a acestora, în vederea eficientizării, la nivel național, a activității de asigurare a asistenței de specialitate la proprietarii/deținătorii de arhive publice.

Se instituie un mecanism de constituire a Patrimoniului Arhivistic Național în două etape, în urma unei proceduri de evaluare de către specialiștii Arhivelor Naționale:

1) Aplicarea unor criterii de evaluare prealabilă a importanței arhivelor, în vederea clasării lor ca fiind de interes public:

- a) arhivele publice sunt considerate de drept ca fiind de interes public;
- b) arhivele private sunt supuse unei evaluări care ia în calcul importanța socială a creatorului, domeniul de activitate și extinderea geografică a ariei de activitate, importanța mărcii produse, cifra de afaceri și numărul angajaților. În funcție de aceste criterii, arhivele private care pot conține documente de interes național vor fi clasate ca „arhive private de interes public”. Efectul acestei operațiuni de clasare va consta în obligația proprietarilor de arhive private clasate de a se supune prevederilor privind evidența, păstrarea și utilizarea arhivelor prevăzute în Legea Arhivelor ca fiind obligatorii pentru arhivele publice.

2) Evaluarea documentelor din arhivele publice și din arhivele private clasate ca fiind de interes public și includerea în Patrimoniul Arhivistic Național a celor cu valoare cultural-istorică deosebită. Efectul operațiunii de includere în Patrimoniul Arhivistic Național este asigurarea unei protecții speciale a acestor documente, prin aplicarea unor reguli clare de evidență, care să împiedice distrugerea sau comercializarea lor ilicită, dar și prin implicarea directă a statului în protejarea lor. Astfel, prin intermediul Arhivelor Naționale, statul român garantează asigurarea gratuită a unor condiții de conservare și restaurare adecvate.

Pentru realizarea eficientă a operațiunilor de clasare a arhivelor și includere

a documentelor în Patrimoniul Arhivistic Național, vor fi luate următoarele măsuri de întărire a capacității instituționale a Arhivelor Naționale:

- a) Constituirea, cu resursele umane și materiale deja existente, a unor birouri de metodologie și practică arhivistică în cadrul structurilor subordonate și eficientizarea Serviciului de Metodologie, Îndrumare și Control din cadrul Direcției Generale a Arhivelor Naționale.
- b) Întărirea capacității administrative a structurilor subordonate ale Arhivelor Naționale, prin organizarea acestora cu personalitate juridică și alocarea unor bugete corespunzătoare pentru fiecare dintre acestea, în funcție de dimensiunile și importanța nu doar a arhivei pe care o au de gestionat în depozitele proprii, ci și a proprietarilor/deținătorilor de arhive clasate a căror activitate o coordonează.

Crearea cadrului legal pentru funcționarea agenților economici privați prestatori de servicii arhivistice prezintă avantajul de a transfera în sfera economiei de piață o problemă pe care statul român nu a reușit să o rezolve cu adevărat până în acest moment: aceea a asigurării unor spații de depozitare și a unor resurse pentru administrarea arhivelor publice sau private ai căror proprietari au fost desființați prin lichidare judiciară și asigurarea condițiilor de utilizare ulterioară a acestor arhive în beneficiul cetățenilor care solicită acte doveditoare ale drepturilor lor.

Se instituie o procedură de atestare a prestatorilor privați de servicii arhivistice de către Arhivele Naționale, prin verificarea îndeplinirii unor condiții minime necesare bunei desfășurări a activității lor: încadrarea cu personal calificat, existența unor spații de depozitare corespunzătoare și a unor condiții de asigurare a protecției a documentelor împotriva distrugerii fizice și a sustragerii ilicite.

În privința accesului publicului la documentele de interes istorico-cultural, această variantă prevede soluții de lărgire a accesului și de transparență instituțională în privința drumului pe care arhivele istorice îl parcurg în cadrul Arhivelor Naționale, de la preluarea lor de la proprietari/deținători și până la deschiderea lor pentru cercetare.

Termenele de dare în cercetare a documentelor de importanță istorico-culturală aflate în arhivele publice sunt diminuate semnificativ, comparativ cu prevederile Legii 16/1996, în conformitate cu recomandările exprimate de diverșii actori sociali, cu practica generală de acces la arhive recomandată de organismele competente ale Uniunii Europene, dar respectându-se în mod corespunzător drepturile constituționale ale creatorilor/propietarilor de documente.

Pentru consolidarea statutului social al profesiei de arhivist, se prevede ca, în conformitate cu prevederile Legii 188/1999, art. 5, personalul Arhivelor Naționale să beneficieze de un Statut special al serviciului public pe care îl îndeplinește conform legii.

3. Alte informații

Secțiunea a 3-a Impactul socioeconomic al proiectului de act normativ

1. Impactul macroeconomic	Nu este cazul
2. Impactul asupra mediului de afaceri	Impact pozitiv, deoarece permite constituirea societăților comerciale cu activități în domeniul arhivării și reglementează activitatea acestora. Răspunde astfel unor solicitări formulate de numeroși actori ai mediului de afaceri.
3. Impactul social	Impactul asupra societății va fi unul pozitiv, prin aplicarea noului text de lege asigurându-se atât o mai bună conservare și gestionare a documentelor de arhivă, cât și accesul mai transparent și mai rapid al publicului la această categorie de documente, ca drept garantat indiferent de cetățenie, naționalitate, religie.
4. Impactul asupra mediului	Nu este cazul
5. Alte informații	

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)
- mii lei -

Indicatori	Anul curent	Următorii 4 ani				Media pe 7 ani
		3	4	5	6	
1	2	3	4	5	6	7
1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:		6585	6797	6983	7174	5508
a) buget de stat, din acesta:		1434	1480	1520	1562	1199
(i) impozit pe profit						
(ii) impozit pe venit						
b) bugete locale:	-	-	-	-	-	-
(i) impozit pe profit	-	-	-	-	-	-
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:		5151	5317	5463	5612	4309
(i) contribuții de asigurări						
2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care:		23	17	18	18	15 685
a) buget de stat, din acesta:		844	706	190	687	
		23	17706	18190	18	15 685
		844			687	
(i) cheltuieli de personal		16	17	17	18	13 827

		532	066	531	008	
(ii) bunuri si servicii		7312	640	659	679	1858
b) bugete locale:		-	-	-	-	-
(i) cheltuieli de personal		-	-	-	-	-
(ii) bunuri și servicii		-	-	-	-	-
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:		-	-	-	-	-
(i) cheltuieli de personal		-	-	-	-	-
(ii) bunuri si servicii		-	-	-	-	-
3. Impact financiar, plus/minus, din care:		17	10	11	11	10 178
		259	909	207	513	
a) buget de stat		22	16	16	17	14 486
		410	226	670	125	
b) bugete locale		-	-	-	-	-
c) bugetul asigurărilor sociale de stat		-	-	-	-	- 4309
		5151	5317	5463	5612	
4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare						
5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare						
6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor si/sau cheltuielilor bugetare						
7. Alte informații						
Secțiunea a 5-a Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare						
1. Proiecte de acte normative suplimentare	Statutul personalului Arhivelor Naționale Ordin al ministrului internelor și reformei administrative pentru aprobarea regulamentului de organizare și funcționare al Arhivelor Naționale Norme metodologice de aplicare a legii					
2. Compatibilitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în materie	Nu este cazul					
3. Decizii ale Curții Europene de Justiție și alte documente	Nu este cazul					
4. Evaluarea conformității:						
Denumirea actului sau documentului comunitar, numărul, data adoptării și data publicării	Gradul de conformitate (se conformează/nu se conformează)			Comentarii		
5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente	Nu este cazul					
6. Alte informații						

Secțiunea a 6-a Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ	
<p>1. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate</p> <p>2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ</p>	<p><u>1. Organizații și instituții consultate:</u></p> <p>Structurile teritoriale ale Arhivelor Naționale</p> <p>Ministerul Culturii și Cultelor</p> <p>Institutul de Memorie Culturală (CIMEC)</p> <p>Direcția Arhive Diplomatice din Ministerul Afacerilor Externe</p> <p>Serviciul de arhivă al Băncii Naționale a României</p> <p>ONG-uri (Grupul pentru Dialog Social, Federația Arhiviștilor din România)</p> <p><u>Rezultatul consultării:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Nu au fost formulate obiecții de fond, necesitatea reformării actualei forme a sistemului arhivistic românesc întrunind unanimitatea opiniilor exprimate. - Au fost formulate propuneri de clarificare a detaliilor practice referitoare la modalitățile de punere în aplicare a măsurilor preconizate în proiectul de lege. Cea mai mare parte a acestor propuneri au fost însușite de către Arhivele Naționale. <p>2. Este vorba despre instituția românească cu cea mai mare experiență în administrarea patrimoniului cultural (CIMEC), instituții creatoare/deținătoare de arhive a căror activitate este direct vizată de prevederile proiectului de lege, organizații profesionale ale arhiviștilor (Federația Arhiviștilor din România) și o organizație civică (Grupul pentru Dialog Social) ale cărei poziții publice au cuprins, în repetate rânduri, critici la adresa actualei funcționări a sistemului arhivistic românesc</p>
<p>3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr. <u>521/2005</u> privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative</p>	<p>Nu este cazul</p>

4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. <u>750/2005</u> privind constituirea consiliilor interministeriale permanente	Nu este cazul
5. Informații privind avizarea de către: a) Consiliul Legislativ b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării c) Consiliul Economic și Social d) Consiliul Concurenței e) Curtea de Conturi	Consiliul Legislativ
6. Alte informații	
Secțiunea a 7-a Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ	
1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ	Proiect a fost supus dezbaterii publice potrivit procedurii instituite de Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică.
2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice	Nu este cazul
3. Alte informații	
Secțiunea a 8-a Măsuri de implementare	
1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale - înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente	Nu este cazul.
2. Alte informații	

Dep. MIRCEA LUBANOVICI PDL ~~INITIATOR~~
 Dep. Mircea Miron
 Minorități
 Dep. Mircea GROSARU - Minorități
 Dep. GURĂȘU ADRIAN
 RĂDULESCU GERMAN
 INITIATOR: GIORGIU MIRCEA PD-L
 Ite GORDEZ PSD
 ANET ALESDA
 Dep. Marius Dăgulescu
 Dep. Petru Manla
 T L L L L